ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ଏକ ନୂତନ ବିଶ୍ୱ ଅଭିମୁଖେ ୧୯୧୯-୧୯୪୫
(Towards a New World 1919 - 1945)

ପ୍ରଥମ ପାଠ

ଫାସୀବାଦ ଓ ନାଜିବାଦର ବିକାଶ
(Development of Fascism & Nazism)

ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧର ଅବ୍ୟବହିତ ପରେ ପୃଥିବୀରେ ଘଟିଥିବା ଅଭୂତପୂର୍ବ ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଏକ ନୂତନ ବିଶ୍ୱ ଅଭିମୁଖେ ଅଗ୍ରସର ହେବା ପାଇଁ ପଥ ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରିଥିଲା । ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧର ଫଳ ସ୍ୱରୂପ ପୃଥିବୀରେ ରାଜନୈତିକ ଅସ୍ଥିରତା, ଅର୍ଥନୈତିକ ସଙ୍କଟ, ସମାଜବାଦୀ ଓ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ, ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଜନଜାଗରଣ ଆଦି ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ଦେଖା ଦେଇଥିଲା । କ୍ରମଶଃ ଏହି ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ଗମ୍ଭୀର ରୂପ ଧାରଣ କରିଥିଲା ।

ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧର ପ୍ରଭାବରେ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା ଓ ଇଉରୋପର ଅଧିକାଂଶ ଦେଶରେ ବାଣିଜ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ସମୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ସାମଗ୍ରୀ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିବା କଳ କାରଖାନାଗୁଡ଼ିକ ଯୁଦ୍ଧପରେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ଅନେକ ଶ୍ରମିକ ବେକାର ହୋଇଗଲେ । ବେସାମରିକ ସାମଗ୍ରୀ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ କଳ କାରଖାନାର ଶ୍ରମିକମାନେ ଅଧିକ ମଜୁରି ଦାବିକରି ଧର୍ମଘଟ କଲେ । ଲୋକଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ଶୋଚନୀୟ ହୋଇ ଯାଇଥିବାରୁ ବଜାରରେ କେତେକ ଶିଳ୍ପଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟର ଚାହିଦା କମିଗଲା । କଳକାରଖାନା ଗୁଡ଼ିକରେ ଉତ୍ପାଦନ ହ୍ରାସ ପାଇଲା । ଶିଳ୍ପପତିମାନେ ବାଧହୋଇ କେତେକ କଳ କାରଖାନା ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ଫଳରେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଶ୍ରମିକ ବେକାର ହୋଇଗଲେ । ଉତ୍ପାଦନ ହ୍ରାସହେବା ଯୋଗୁଁ ଶିଳ୍ପଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟ ବିଶେଷ ଭାବରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା । ଜନସାଧାରଣ ନିଜର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀ କିଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅନେକ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅଚଳ ହୋଇଗଲା । ଲୋକମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସଞ୍ଚିତ ଅର୍ଥ ହରାଇଲେ । ୧୯୨୯ ମସିହାରୁ ୧୯୩୩ ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଅର୍ଥନୈତିକ ସଙ୍କଟ ଉତ୍କଟ ରୂପ ଧାରଣ କରିଥିଲା ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

୧୯୨୯ ମସିହାରୁ ୧୯୩୩ ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ଦେଖାଦେଇଥିବା ଉତ୍କଟ ଅର୍ଥନୈତିକ ସଂକଟ ଦ୍ୱାରା ସୋଭିଏତ୍ ରୁଷ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ନଥିଲା । ୧୯୨୮ ମସିହାରେ ଯୋସେଫ୍ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପଞ୍ଚବାର୍ଷିକ ଯୋଜନାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଫଳରେ ସୋଭିଏତ୍ ରୁଷରେ ଦ୍ରୁତ ଅର୍ଥନୈତିକ ଉନ୍ନତି ଘଟିଥିଲା । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କରେ କଳକାରଖାନା ବନ୍ଦ ଓ ବେକାରୀ ବୃଦ୍ଧି ବେଳେ ସୋଭିଏତ୍ ରୁଷରେ ଅର୍ଥନୈତିକ ପ୍ରଗତି ଅବ୍ୟାହତ ରହିଥିଲା ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ :

ତୁମ ସହପାଠୀମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ୧୯୨୯-୩୩ ମଧ୍ୟରେ ପୃଥିବୀରେ ଦେଖାଦେଇଥିବା ଅର୍ଥନୈତିକ ସଙ୍କଟ ଉପରେ ଏକ ଆଲୋଚନା ଚକ୍ର ଅନୁଷ୍ଠିତ କର ।

କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା । ଶିଳ୍ପ ବିପ୍ଳବ ଯୋଗୁଁ କୃଷିକ୍ଷେତ୍ର ଗୁଡ଼ିକରେ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ପଦ୍ଧତିର ବିନିଯୋଗ ଫଳରେ କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ ବିଶେଷ ଭାବରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଯୁଦ୍ଧ ଯୋଗୁଁ ବାଣିଜ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବା ଫଳରେ କୃଷିଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟର ବିକ୍ରୟ ହୋଇ ପାରିଲାନାହିଁ । ତେଣୁ ଅଧିକ କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ କରୁଥିବା ଦେଶଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେଲେ । କୃଷି ଶ୍ରମିକଙ୍କର ଦୁରବସ୍ଥା ବଢ଼ିଲା ।

ଉତ୍ପାଦନର ଦୁଇ ମୁଖ୍ୟ ଉତ୍ସ କୃଷି ଓ ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏ ପ୍ରକାରର ସଙ୍କଟ ଯୋଗୁଁ ଚାରିଆଡ଼େ ଅଭାବ ଓ ଅନଟନ ଦେଖାଦେଲା । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଓ ବେକାରି ବୃଦ୍ଧିପାଇ ଆଇନ ଶୃଙ୍ଖଳା ରକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମସ୍ୟା ଦେଖାଦେଲା । କେତେକ ଦେଶରେ ସେମାନଙ୍କର ସରକାରଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଜନମତ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ଏବଂ ରାଜନୈତିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି ଦାବିକରି ଶ୍ରମିକମାନେ ଆନ୍ଦୋଳନ କଲେ । ଦେଶରେ ଥିବା ସମାଜବାଦୀ ଓ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଦଳଗୁଡ଼ିକ ଶ୍ରମିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ନେତୃତ୍ୱ ନେଲେ । ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନର ଲକ୍ଷ୍ୟଥିଲା ବିପ୍ଳବ ଦ୍ୱାରା ରାଜତନ୍ତ୍ର ଲୋପକରି ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା । ଜମିଦାର, ପୁଞ୍ଜିପତି ଓ ଶିଳ୍ପପତିମାନେ ଶ୍ରମିକ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଦମନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ । ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ ତଥା ଉଗ୍ରବାଦୀ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ନେବାକୁ ବାହାରିଲେ । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିର ସୁଯୋଗ ନେଇ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଉଗ୍ର ଜାତୀୟତାବାଦୀ ତଥା ଏକଚ୍ଛତ୍ରବାଦୀ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କର ଉତ୍ଥାନ ଘଟିଲା । ଏହି ଶକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଫାସୀବାଦୀ ଶକ୍ତି କୁହାଗଲା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତାଧାରା ଫାସୀବାଦ ନାମରେ ପରିଚିତ ହେଲା । ଫାସୀବାଦର ମୂଳଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଲା ହିଂସାତ୍ମକ ପନ୍ଥାଦ୍ୱାରା ଜଣେ କିମ୍ବା ମୁଷ୍ଟିମେୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ହାତରେ ସମସ୍ତ ଶାସନ କ୍ଷମତା କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ କରି ଦେଶରେ ଏକଛତ୍ର ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା । ଫାସୀବାଦୀମାନେ ବହୁଦଳୀୟ ଶାସନର ବିରୋଧକରି ଏକଦଳୀୟ ଶାସନରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ । ପ୍ରଥମେ ଇଟାଲୀ ଓ ଜର୍ମାନୀ ଦେଶରେ ଫାସୀବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ସୂତ୍ରପାତ ହୋଇଥିଲା ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

କୌଣସି ଦେଶର ଅର୍ଥନୈତିକ ଉନ୍ନତି କେଉଁସବୁ ଉପାଦାନ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରି ଲେଖ ।

ଇଟାଲୀରେ ଫାସୀବାଦର ବିକାଶ:

ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ପରେ ଇଟାଲୀ ଦେଶରେ ଫାସୀବାଦର ବିକାଶ ଘଟିଥିଲା । ଲାଟିନ୍ ଶବ୍ଦ ଫାସିସ୍ (Fasces)ରୁ ଫାସୀବାଦର ସୃଷ୍ଟି । ଫାସିସ୍ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ କୁରାଢ଼ି ସହିତ ବିଡ଼ାଏ କାଠି । ଇଟାଲୀର ଏକ ଉଗ୍ର ଜାତୀୟବାଦୀ ଦଳ ତା'ର ଦଳୀୟ ସଂକେତ ରୂପେ କୁରାଢ଼ି ସହିତ ବିଡ଼ାଏକାଠି ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବାରୁ ସେହିଦଳକୁ ଫାସୀବାଦୀ ଦଳ (Fascist Party) ଏବଂ ସେହି ଦଳର ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ଫାସୀବାଦ (Fascism) କୁହାଗଲା । ସେ ସମୟରେ ଇଟାଲୀ ଦେଶର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ପରିସ୍ଥିତି ଫାସୀବାଦର ବିକାଶ ନିମନ୍ତେ ମାର୍ଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲା । ଉପନିବେଶ ଲାଭ ଆଶାରେ ଇଟାଲୀ ମିତ୍ରଶକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପ୍ୟାରିସ୍ ଶାନ୍ତି ସମ୍ମିଳନୀରୁ ତାହାକୁ ନିରାଶ ହୋଇ ଫେରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଫଳରେ ବିଜୟୀ ଶକ୍ତି ଭାବରେ ତାହାର ଅହମିକା ରହିଲା ନାହିଁ । ତାହାର ଜାତୀୟ ସମ୍ମାନ ହାନି ଘଟିଲା । ଯୁଦ୍ଧ ପରେ ଦେଶର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଘୋର ଅବନତି ଦେଖା ଦେଇଥିଲା । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ବେକାରି, ଶ୍ରମିକ ଅଶାନ୍ତି, ଧର୍ମଘଟ ଏବଂ ହିଂସାକାଣ୍ଡ ଦ୍ୱାରା ଦେଶର ଅବସ୍ଥା ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । କୃଷି ଓ ଶିଳ୍ପ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଶୋଚନୀୟ ହୋଇ ପଡ଼ିବାରୁ ସେମାନେ ଆନ୍ଦୋଳନ କଲେ । ଶିଳ୍ପପତି, ପୁଞ୍ଜିପତି, ବ୍ୟବସାୟୀ ତଥା ଜମିଦାରମାନେ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ଯୋଗୁଁ ଭୟଭୀତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ଶ୍ରମିକ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଦମନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ ଇଟାଲୀରେ ଗଢ଼ିଉଠିଥିବା ଫାସୀବାଦୀ ଦଳକୁ ସାହାଯ୍ୟକଲେ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଫାସୀବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ଦୃଢ଼ ହୋଇଥିଲା ।

(ବେନିଟୋ ମୁସୋଲିନୀ)

ଇଟାଲୀ ଦେଶରେ ଏହି ଫାସୀବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର କର୍ଣ୍ଣଧାର ଥିଲେ ବେନିଟୋ ମୁସୋଲିନୀ (Benito Mussolini)। ୧୮୮୩ ମସିହାରେ ଇଟାଲୀର ରୋମାନାଠାରେ ସେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଥମେ ସେ ଶିକ୍ଷକତା କରୁଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧରେ ଜଣେ ସୈନିକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଯୁଦ୍ଧ ଶେଷରେ ସେ ଯୁଦ୍ଧଫେରନ୍ତା ବେକାର ସୈନିକ, ଦେଶଭକ୍ତ ନାଗରିକ ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବିରୋଧୀ କେତେକ ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ ଗୋଟିଏ ଦଳ ଗଢ଼ିଥିଲେ । ସମୟକ୍ରମେ ଏହି ଦଳ ଫାସୀବାଦୀ ଦଳ ନାମରେ ପରିଚିତ ହେଲା । ସମାଜବାଦୀ ଓ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆଦର୍ଶରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ଶ୍ରମିକ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଦମନ କରିବାପାଇଁ ଏହି ଦଳ ଆଗେଇ ଆସିଲା । ଏହି ଦଳର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବକମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀ ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । କଳା ପୋଷାକ ପରିଧାନ କରୁଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ 'କଳାକୁର୍ତ୍ତା ବାହିନୀ' ବୋଲି କୁହାଗଲା । ସେମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ ସମାଜବାଦୀ ଓ ସାମ୍ୟବାଦୀ ମାନଙ୍କର ବିରୋଧୀଥିଲେ । ଇଟାଲୀର ରାଜା ତୃତୀୟ ଭିକ୍ଟର୍ ଇମାନୁଏଲ୍ (Victor Emmanuel III) ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ଶାନ୍ତିଶୃଙ୍ଖଳା ଓ ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱଚ୍ଛଳତା ଫେରାଇ ଆଣିବାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ମୁସୋଲିନୀଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଫାସୀବାଦୀ ଦଳ ଜାତୀୟ ଐକ୍ୟ, ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବିସ୍ତାର, ଯୁଦ୍ଧନୀତି, ଜାତୀୟ ଶକ୍ତି ଓ ଇଟାଲୀର ଗୌରବ ବୃଦ୍ଧିରେ ବିଶ୍ୱାସକରେ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଥିଲା ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ :

ବେନିଟୋ ମୁସୋଲିନୀଙ୍କର ବାଲ୍ୟକାଳ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଭିନ୍ନ ପୁସ୍ତକରୁ ସୂଚନା ସଂଗ୍ରହ କରି ତାହାର ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ ଲେଖ ଏବଂ ସହପାଠୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କର ।

ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ୧୯୨୧ ମସିହାରେ ଇଟାଲୀରେ ସାଧାରଣ ନିର୍ବାଚନ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଲା । ସେହି ନିର୍ବାଚନରେ କୌଣସି ଦଳ ସଂଖ୍ୟା ଗରିଷ୍ଠତା ହାସଲ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ବଳପୂର୍ବକ କ୍ଷମତା ଅଧିକାର କରି ଏକଛତ୍ର ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମୁସୋଲିନୀ ତାଙ୍କର ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କ ସହିତ ୧୯୨୨ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ୨୮ ତାରିଖ ଦିନ ଇଟାଲୀର ରାଜଧାନୀ ରୋମ୍ ଅଭିମୁଖେ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ଏଥିରେ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ଇଟାଲୀର ରାଜା ଭିକ୍ଟର୍ ଇମାନୁଏଲ ତୃତୀୟ ମୁସୋଲିନୀଙ୍କୁ ସରକାର ଗଠନ କରିବାକୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କଲେ ।୧୯୨୨ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ୨୯ ତାରିଖ ଦିନ ମୁସୋଲିନୀ ଇଟାଲୀର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ହେଲେ ।

(ଭିକ୍ଟର୍ ଇମାନୁଏଲ୍ ତୃତୀୟ)

କ୍ଷମତାକୁ ଆସିବା ପରେ ଇଟାଲୀରେ ଏକଛତ୍ର ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନିମନ୍ତେ ଫାସୀବାଦୀମାନେ ବିଭିନ୍ନ ପଦକ୍ଷେପ ନେଲେ । ସମାଜବାଦୀ ଓ ସାମ୍ୟବାଦୀ ନେତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରାଗଲା । କେତେକଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ କରାଗଲା କିମ୍ବା ନିର୍ବାସନ ଦଣ୍ଡ ଦିଆଗଲା । ନିର୍ବାଚନ ଆଇନରେ ବ୍ୟାପକ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଗଲା । ଇଟାଲୀର ସଂସଦୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଅକାମୀ କରିଦିଆଗଲା । ମହା ପରିଷଦ ନାମକ ଏକ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରକ ସଂସ୍ଥା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳର ସ୍ୱାଧୀନତା ଉପରେ ଅଙ୍କୁଶ ଲଗାଇ ଦିଆଗଲା । ଫଳରେ ୧୯୨୪ ମସିହାର ନିର୍ବାଚନରେ ଫାସୀବାଦୀ ଦଳ ପାର୍ଲାମେଣ୍ଟରେ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ହେଲା ଏବଂ ମୁସୋଲିନୀଙ୍କର ପ୍ରତିପତ୍ତି ଓ କ୍ଷମତା ଯଥେଷ୍ଟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା । ୧୯୨୬ ମସିହାରେ ଫାସୀବାଦୀ ଦଳ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ବେଆଇନ ଘୋଷିତ ହେଲେ । ଇଟାଲୀରେ ଏକ ଦଳୀୟ ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା । ସାର୍ବଜନୀନ ଭୋଟ୍ ପ୍ରଥା ଉଠାଇ ଦିଆଗଲା । ସମ୍ବାଦପତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱାଧୀନତା କାଢ଼ିନିଆଗଲା । ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ଧତିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇ ସାମରିକ ଶିକ୍ଷାକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରାଗଲା । ଇଟାଲୀରୁ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅବସାନ ଘଟିଲା । ଦେଶର ସମସ୍ତ ଶାସନ କ୍ଷମତା ଫାସୀବାଦୀ ଦଳର ମୁଖ୍ୟ ମୁସୋଲିନୀଙ୍କ ହାତରେ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ହେଲା ଏବଂ ସେ ଇଟାଲୀର ସର୍ବେସର୍ବା ହେଲେ ।

ଫାସୀବାଦୀ ଦଳର ଅଭ୍ୟୁଦୟକୁ ଇଟାଲୀର ସାଧାରଣ ଜନତା ବିରୋଧ କରି ନଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା ଯେ ଏକମାତ୍ର ଫାସୀବାଦୀ ଦଳ ହିଁ ଦେଶରୁ ଅରାଜକତା ଦୂର କରି ପାରିବ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଦେଶର ସେନାବାହିନୀ, ପୁଞ୍ଜିପତି ଓ ବ୍ୟବସାୟୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ଓ ସୁବିଧା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଫାସୀବାଦୀ ଦଳକୁ ନୀରବରେ ସମର୍ଥନ କଲେ ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାରରେ ସାହାଯ୍ୟ କେଲେ ।

ଜର୍ମାନୀରେ ନାଜିବାଦର ବିକାଶ:
(Development of Nazism in Germany)

ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ପରେ ଇଟାଲୀ ଦେଶପରି ଜର୍ମାନୀ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ରାଜନୈତିକ ଅସ୍ଥିରତା, ଅର୍ଥନୈତିକ ସଙ୍କଟ, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ବେକାରି, ଧର୍ମଘଟ, ହିଂସାକାଣ୍ଡ ଆଦି ଦେଖା ଦେଇଥିଲା । ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧରେ ଜର୍ମାନୀର ପରାଜୟ ଓ ଭର୍ସାଇ ସନ୍ଧିର କଠୋର ଅପମାନ ଜନକ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଦ୍ୱାରା ଜର୍ମାନ୍‌ଜାତି ମର୍ମାହତ ହୋଇଥିଲେ । ଦେଶରେ ଗଣବିପ୍ଳବ ଦେଖାଦେଲା । ଏହାର ମୁକାବିଲା କରି ନପାରି କାଇଜର ଦ୍ୱିତୀୟ ଉଇଲିୟମ୍ ଦେଶଛାଡ଼ି ନେଦରଲାଣ୍ଡ ଚାଲିଗଲେ । ଜର୍ମାନୀରେ ରାଜତନ୍ତ୍ରର ପତନ ଘଟି ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା । ଏହାକୁ 'ୱେମର୍' ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର (Weimer Republic) କୁହାଗଲା । କିନ୍ତୁ ଏହି ରାଜନୈତିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସତ୍ତ୍ୱେ ଦେଶର ଆର୍ଥନୀତିକ ଅବସ୍ଥାରେ କୌଣସି ଉନ୍ନତି ଘଟିଲା ନାହିଁ । ଶାସନ ପରିଚାଳନାରେ ପୁଞ୍ଜିପତି, ବ୍ୟବସାୟୀ ଓ ଶିଳ୍ପପତିମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ପୂର୍ବପରି ରହିଲା । ସମାଜବାଦୀ ଓ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଦଳମାନଙ୍କର ନେତୃତ୍ୱରେ ଶ୍ରମିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଏହିଭଳି ରାଜନୈତିକ ଅସ୍ଥିରତା ମଧ୍ୟରେ ଆଡଲଫ୍ ହିଟ୍‌ଲର୍‌ଙ୍କ (Adolf Hitler)ଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଉଗ୍ର ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ନାଜି ବିପ୍ଳବ ନାମରେ ପରିଚିତ ହେଲା ।

(ଆଡ୍‌ଲଫ୍ ହିଟ୍‌ଲର)

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

୧୮୭୧ ମସିହାରୁ ୧୯୧୮ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜର୍ମାନୀର ସମ୍ରାଟମାନଙ୍କୁ 'କାଇଜର' ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା । ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଜର୍ମାନୀରେ ତିନିଜଣ କାଇଜର୍ ରାଜତ୍ୱ କରିଥିଲେ ।

ସେମାନେ ହେଲେ ୧. ପ୍ରଥମ ଉଇଲିୟମ୍ (୧୮୭୧ ମସିହାରୁ ୧୮୮୮ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ୨. ତୃତୀୟ ଫ୍ରେଡେରିକ୍ (୧୮୮୮ ମସିହାରେ ମାତ୍ର ୯୯ ଦିନ) ୩. ଦ୍ୱିତୀୟ ଉଇଲିୟମ୍ (୧୮୮୮ ମସିହାରୁ ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ।

୧୮୮୯ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ୍ ମାସ ୨୦ ତାରିଖ ଦିନ ଆଡଲଫ୍ ହିଟ୍ଲର ଅଷ୍ଟ୍ରିଆ ଦେଶରେ ବାସ କରୁଥିବା ଜର୍ମାନ୍ ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧରେ ସେ ଜର୍ମାନୀ ତରଫରୁ ସୈନ୍ୟବାହିନୀରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଯୁଦ୍ଧପରେ ୧୯୧୯ ମସିହାରେ ସେ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଦଳ ନାମକ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜନୈତିକ ଦଳରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ୧୯୨୧ ମସିହାରେ ସେ ସେହି ଦଳର ନେତା ହେଲେ ଏବଂ ଦଳର ନୂତନ ନାମ ଦେଲେ ଜାତୀୟ ସମାଜବାଦୀ ଶ୍ରମିକ ଦଳ (National Socialist German Workers' Party) । ଏହି ଦଳ ନାଜିଦଳ ରୂପେ ପରିଚିତ ହେଲା ଏବଂ ଏହାର ନୀତିକୁ ନାଜିବାଦ କୁହାଗଲା । ପ୍ରାଚୀନ ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କର ସ୍ୱସ୍ତିକ ଚିହ୍ନକୁ ହିଟ୍ଲର୍ ନାଜିଦଳର ଦଳୀୟ ସଙ୍କେତ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ମୁସୋଲିନୀଙ୍କର ପଦାଙ୍କ ଅନୁକରଣ କରି ସେ ନାଜିଦଳକୁ ଗୋଟିଏ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସୈନିକ ଦଳରୂପେ ସଂଗଠିତ କଲେ । ଲୋକଙ୍କର ଦୁରବସ୍ଥା, ଆର୍ଥିକ ସଙ୍କଟ, ବେକାରି, ପ୍ୟାରିସ୍ ଶାନ୍ତି ସମ୍ମିଳନୀରେ ଜର୍ମାନୀର ଅପମାନ ପ୍ରଭୃତି ସମସ୍ୟାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ନାଜିଦଳ ସୁଦୃଢ଼ ହେଲା ।

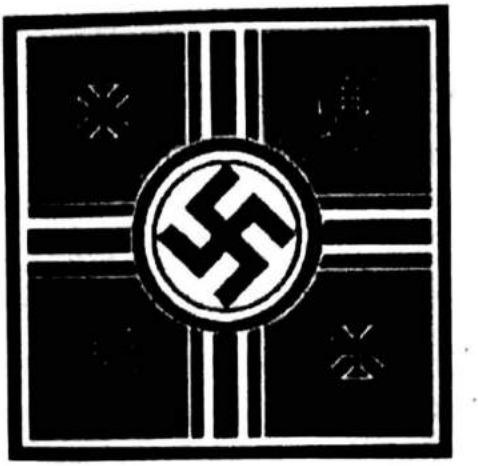

(ନାଜିଦଳର ସ୍ୱସ୍ତିକ ପତାକା)

ତୁମ ପାଇଁ କାମ :

"ବିଶ୍ୱ ରାଜନୀତିରେ ଆଡଲଫ୍ ହିଟ୍ଲରଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇ ନ ଥିଲେ ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ସଂଘଟିତ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା ।" ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ତର୍କ ସଭା ଆୟୋଜନ କର । ଏହାର ସପକ୍ଷରେ ଓ ବିପକ୍ଷରେ ମିଳୁଥିବା ମତାମତକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରି ତାହାର ବିଶ୍ଳେଷଣ କର ।

୧୯୨୩ ମସିହାରେ ହିଟ୍ଲର୍ ବଳପୂର୍ବକ ଜର୍ମାନୀର ଶାସନ କ୍ଷମତା ଅଧିକାର କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରି ବିଫଳ ହେଲେ ଏବଂ କାରାଦଣ୍ଡ ଭୋଗକଲେ । ଜେଲ୍‌ରେ ଥିବାବେଳେ ସେ 'ମେଁ କାମ୍ପ' (Mein Kampf) ବା 'ମୋର ସଂଘର୍ଷ' ନାମକ ଏକ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରିଥିଲେ । ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ନାଜି ଦଳର ଆଦର୍ଶ, ଚିନ୍ତାଧାରା ଓ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମ୍ପର୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି । ଜଣେ ମହାନ୍ ନେତାଙ୍କ ଏକଛତ୍ର ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସେ ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲେ । ନିଜର ଉଗ୍ର ଜାତୀୟତାବାଦୀ ନୀତି ଯୋଗୁଁ ସେ ପୁଞ୍ଜିପତି ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବିରୋଧୀ ଶକ୍ତି ମାନଙ୍କର ସମର୍ଥନ ଲାଭ କଲେ । ୧୯୨୪ ମସିହାରେ ଜେଲ୍‌ରୁ ମୁକ୍ତି ଲାଭକରି ବ୍ୟାପକ ପ୍ରଚାର ଦ୍ୱାରା ସେ ନାଜି ଦଳ ପ୍ରତି ଜର୍ମାନୀଜାତିକୁ ଆକର୍ଷିତ କରିଥିଲେ ।

ହିଟ୍‌ଲରଙ୍କର ଅସାଧାରଣ ବାଗ୍ମିତା ଦ୍ୱାରା ସାଧାରଣ ଜନତା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲେ । ଭର୍ସାଇ ସନ୍ଧି ଦ୍ୱାରା ଜର୍ମାନୀ ପ୍ରତି ହୋଇଥିବା ଚରମ ଅପମାନ ଓ ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିଶୋଧ, ଏକ ଦୃଢ଼ ତଥା ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଜର୍ମାନୀ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ କରି ଜର୍ମାନୀର ହୃତ ଗୌରବ ଫେରାଇ ଆଣିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି, ଲୋକଙ୍କୁ କର୍ମନିଯୁକ୍ତି ଯୋଗାଇଦେବାର ଆଶ୍ୱାସନା ଏବଂ ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀ ନିମନ୍ତେ ନିରାପଦ ଭବିଷ୍ୟତ ଗଢ଼ିବାର ଭରସା ତାଙ୍କୁ ଜର୍ମାନ୍ ମାନଙ୍କର ଆସ୍ଥାଭାଜନ କଲା । ତାଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଜର୍ମାନୀର ପୁନରୁତ୍ଥାନ ସମ୍ଭବ ବୋଲି ଅନେକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ।

୧୯୩୩ ମସିହାରେ ଜର୍ମାନୀରେ ସାଧାରଣ ନିର୍ବାଚନ ହେଲା । ନାଜି ଦଳ ସଂଖ୍ୟା ଗରିଷ୍ଠ ହୋଇ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜର୍ମାନୀର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ହିଣ୍ଡେନ୍‌ବର୍ଗ ହିଟ୍‌ଲରଙ୍କୁ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ବା ଚାନ୍‌ସେଲର ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠତା ଲାଭ କରିବାପାଇଁ ହିଟ୍‌ଲର୍ ପୁଣିଥରେ ନିର୍ବାଚନ କରାଇଲେ କିନ୍ତୁ ସଫଳ ହେଲେନାହିଁ । ଇତି ମଧ୍ୟରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ହିଣ୍ଡେନ୍‌ବର୍ଗ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କଲେ । ହିଟ୍‌ଲର୍ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରି ଉଭୟ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଓ ଚାନ୍‌ସେଲର୍‌ଙ୍କର କ୍ଷମତା ନିଜ ହାତକୁ ନେଇ ଯାଇଥିଲେ । ଏହାଦ୍ୱାରା ସେ ଏକାଧାରରେ ରାଷ୍ଟ୍ରମୁଖ୍ୟ, ଶାସନମୁଖ୍ୟ ଓ ସାମରିକ ବିଭାଗର ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତା ଭାବରେ ଜର୍ମାନୀର ସର୍ବମୟ କର୍ତ୍ତା ଓ ଏକଛତ୍ରବାଦୀ ଶାସକରୂପେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ।

ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ନିଜ ହାତରେ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ କରିବା ପାଇଁ ହିଟ୍‌ଲର୍ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆଇନମାନ ପ୍ରଣୟନ କଲେ । ନାଜି ଦଳକୁ ଜର୍ମାନୀର ଏକମାତ୍ର ରାଜନୈତିକ ଦଳବୋଲି ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଗଲା । ସମାଜବାଦୀ ଓ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଦଳମାନଙ୍କର ସଂଗଠନଗୁଡ଼ିକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦିଆଗଲା । ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ବାଜ୍ୟାପ୍ତ କରାଗଲା । ଶ୍ରମିକସଂଗଠନଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଭାଙ୍ଗି ଦିଆଗଲା । ହଜାର ହଜାର ସମାଜବାଦୀ, ସାମ୍ୟବାଦୀ, ଏବଂ ନାଜି ବିରୋଧୀଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡ ଦିଆଗଲା । ହିଟ୍‌ଲର୍ ଇହୁଦୀମାନଙ୍କୁ ଘୃଣା କରୁଥିଲେ । ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଇହୁଦୀଙ୍କୁ ସେ ନୃଶଂସ ଭାବରେ ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ । ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଓ ବେତାରକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରାଗଲା । ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତା ଲୋପ ପାଇଲା । ହିଟ୍‌ଲର୍ ଭର୍ସାଇ ସନ୍ଧିର ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ ଉଲଂଘନ କରି ଜର୍ମାନୀର ସାମରିକ ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି କଲେ । ଆକାଶବାହିନୀ ଓ ନୌବାହିନୀ ଗଠନ କରି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରରେ ସଜ୍ଜିତ କଲେ । ରାଇନ୍ ନଦୀ ଉପତ୍ୟକାରେ ପୁନର୍ବାର ସୈନ୍ୟ ମୁତୟନ କରିଥିଲେ । ଏହିପରି କେତେକ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇ ହିଟ୍‌ଲର୍ ଜର୍ମାନୀକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବିଶ୍ୱ ଯୁଦ୍ଧ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ :

ହିଟ୍‌ଲର୍ ଇହୁଦୀମାନଙ୍କୁ କାହିଁକି ଘୃଣା କରୁଥିଲେ ଓ କିପରି ନୃଶଂସ ଭାବରେ ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ ସେ ବିଷୟରେ ବିଭିନ୍ନ ପୁସ୍ତକ ସଂଗ୍ରହକରି ପଢ଼ ଓ ତା'ର ଏକ ବିବରଣୀ ଲେଖ ।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

୧. **ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ୬୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ ।**

(କ) ୧୯୨୯ ମସିହାରୁ ୧୯୩୩ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୃଥିବୀରେ ଦେଖାଦେଇଥିବା ଅର୍ଥନୈତିକ ସଙ୍କଟର କାରଣ ଓ ଫଳାଫଳ ସଂକ୍ଷେପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।

(ଖ) ଫାସୀବାଦୀମାନେ ଇଟାଲୀ ଦେଶରେ କିପରି କ୍ଷମତା ବିସ୍ତାର କରିଥିଲେ ସଂକ୍ଷେପରେ ଲେଖ ।

(ଗ) ଫାସୀବାଦ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଫଳରେ ଇଟାଲୀ ଦେଶର ଶାସନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖାଦେଲା ?

(ଘ) ହିଟଲର୍ ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ନିଜ ହାତରେ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ କରି ଜର୍ମାନୀରେ ଏକଛତ୍ର ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ କି' ପଦକ୍ଷେପମାନ ନେଲେ ?

୨. **ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ୨୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ ।**

(କ) ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧର ଫଳ ସ୍ୱରୂପ ପୃଥିବୀରେ କି କି ସମସ୍ୟା ଦେଖା ଦେଇଥିଲା ?

(ଖ) ୧୯୨୯ ମସିହାରୁ ୧୯୩୩ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖାଦେଇଥିବା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ସଙ୍କଟ ସମୟରେ କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ କିପରି ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲା ?

(ଗ) ଫାସୀବାଦ କାହାକୁ କୁହାଯାଏ ? ଏହାର ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ କ'ଣ ?

(ଘ) କେଉଁସବୁ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ଇଟାଲୀ ଦେଶରେ ଫାସୀବାଦର ବିକାଶ ହୋଇଥିଲା ?

(ଙ) 'କଳାକୁର୍ତ୍ତା ବାହିନୀ' କେଉଁମାନଙ୍କୁ କୁହାଯାଉଥିଲା ? ସେମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ କାହାର ବିରୋଧୀ ଥିଲେ ?

(ଚ) ଫାସୀବାଦୀମାନେ ଇଟାଲୀରେ ଏକଛତ୍ର ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନିମନ୍ତେ କି କି ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଥିଲେ ?

(ଛ) କେଉଁ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧପରେ ଜର୍ମାନୀ ଦେଶରେ ନାଜି ବିପ୍ଳବର ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ?

(ଜ) ହିଟ୍‌ଲର୍ କେବେ ଓ କେଉଁଠାରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ? ତାଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ କେବେ ନାଜି ଦଳ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ?

(ଝ) 'ମେଁ କାମ୍ଫ' ପୁସ୍ତକ କିଏ ରଚନା କରିଥିଲେ ? ଏହି ପୁସ୍ତକରେ କେଉଁ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି ?

(ଞ) ହିଟ୍‌ଲର୍ ଜର୍ମାନୀକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ପାଇଁ କିପରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ ?

୩. **ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଗୋଟିଏ ବାକ୍ୟରେ ଲେଖ ।**

(କ) ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ପରେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ଦେଖାଦେଇଥିବା ଶ୍ରମିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ନେତୃତ୍ୱ କେଉଁମାନେ ନେଇଥିଲେ ?

(ଖ) ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଶ୍ରମିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ଲକ୍ଷ୍ୟ କ'ଣ ଥିଲା ?

(ଗ) କେଉଁମାନେ ଶ୍ରମିକ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଦମନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ ।

(ଘ) ଶ୍ରମିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ଦମନ ପାଇଁ କାହାର ସାହାଯ୍ୟ ନିଆଯାଇଥିଲା ?

(ଙ) ଫାସିସ୍ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ କ'ଣ ?

(ଚ) ପ୍ରଥମେ କେଉଁ ଦୁଇଟି ଦେଶରେ ଫସୀବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ସୂତ୍ରପାତ ହୋଇଥିଲା ?

(ଛ) ମୁସୋଲିନୀ କେବେ ଓ କେଉଁଠାରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ?

(ଜ) ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ବେଳେ ମୁସୋଲିନୀ କି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ?

(ଝ) କେଉଁମାନଙ୍କୁ ନେଇ ମୁସୋଲିନୀ ଏକ ଦଳ ଗଢ଼ିଥିଲେ ?

(ଞ) ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ପରେ ଜର୍ମାନୀରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ରକୁ କ'ଣ କୁହାଯାଏ ?

୪. ନିମ୍ନରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଚାରିଗୋଟି ବିକଳ୍ପ ମଧ୍ୟରୁ ଠିକ୍ ଉତ୍ତରଟି ସଙ୍ଗେ ତା'ର କ୍ରମିକ ନମ୍ବର ସହିତ ବାଛି ଲେଖ ।

(କ) କେଉଁ ଭାଷାରୁ ଫାସିସ୍ ଶବ୍ଦଟି ଆସିଛି ?

(i) ସଂସ୍କୃତ (ii) ଲାଟିନ୍ (iii) ଇଂରାଜୀ (iv) ଜର୍ମାନୀ

(ଖ) କେଉଁ ଦେଶ ପ୍ୟାରିସ୍ ଶାନ୍ତି ସମ୍ମିଳନୀରୁ ନିରାଶ ହୋଇ ଫେରିଥିଲା ?

(i) ଇଟାଲୀ (ii) ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା (iii) ଜର୍ମାନୀ (iv) ଫ୍ରାନ୍ସ

(ଗ) ହିଟ୍‌ଲର୍ କେଉଁ ଦେଶରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ?

(i) ଜର୍ମାନୀ (ii) ରୁଷିଆ (iii) ଇଟାଲୀ (iv) ଅଷ୍ଟ୍ରିଆ

(ଘ) କେଉଁ ମସିହାରେ ହିଟ୍‌ଲର୍ ବଳପୂର୍ବକ ଜର୍ମାନୀର ଶାସନ କ୍ଷମତା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ?

(i) ୧୯୨୧ (ii) ୧୯୨୨ (iii) ୧୯୨୩ (iv) ୧୯୨୪

(ଙ) ହିଟଲର୍ ତାଙ୍କର କେଉଁ ନୀତି ଯୋଗୁଁ ପୁଞ୍ଜିପତି ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବିରୋଧୀ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କର ସମର୍ଥନ ଲାଭ କରିଥିଲେ ?

(i) ସାମ୍ୟବାଦୀ (ii) ଉଦାରବାଦୀ (iii) ସମାଜବାଦୀ (iv) ଉଗ୍ରଜାତୀୟତାବାଦୀ

୫. ପାଠରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ତୁମ ପାଇଁ କାମଗୁଡିକ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା ଓ ସହାୟତାରେ ସମ୍ପାଦନ କର ।

●●